

LINKÖPINGS TINGSRÄTT
Rotel 15

DOM
2022-04-08
Meddelad i
Linköping

Mål nr
T 4850-20

PARTER

Kärande

Åtvidabergs Vatten AB, 556740-1962
Gamla Torget 3 B
597 30 Åtvidaberg

Ombud: advokaten Walter Sköldstam och biträdande juristen Susan Ols
c/o ANNOT Advokatbyrå AB
Skolgatan 1
602 25 Norrköping

Svarande

Malmberg Water AB, 556292-9272
296 85 Åhus

Ombud: advokaten Peter Savin
Advokatfirman Glimstedt Kalmar HB
Skeppsbrogatan 49
392 31 Kalmar

DOMSLUT

1. Malmberg Water AB ska till Åtvidabergs Vatten AB utge 12 555 000 kr, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 11 745 000 kr från den 7 augusti 2020 till och med den 3 september 2020 samt på 12 555 000 kr från den 3 september 2020 till dess betalning sker.
2. Malmberg Water AB ska ersätta Åtvidabergs Vatten AB för rättegångskostnader med 600 000 kr, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.

Dok.Id 651254

Postadress
Box 365
581 03 Linköping

Besöksadress
Brigadgatan 3

Telefon
013-25 10 00
E-post: linkopings.tingsratt@dom.se
www.domstol.se/linkopings-tingsratt/

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Åtvidabergs Vatten AB har yrkat att Malmberg Water AB till Åtvidabergs Vatten AB ska utge ett kapitalbelopp om 12 555 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på i första hand ett belopp om 405 000 kr per vecka under 31 veckor från och med måndagen efter respektive avslutad vecka till dess betalning sker med början vecka 51 år 2019, i andra hand på ett belopp om 11 745 000 kr från den 7 augusti 2020 till och med den 3 september 2020 samt på ett belopp om 12 555 000 kr från den 3 september 2020 till dess betalning sker, i tredje hand på ett belopp om 12 555 000 kr från delgivning av stämmingsansökan till dess betalning sker.

Malmberg Water AB har bestritt käromålet men vitsordat sättet att beräkna ränta enligt Åtvidabergs Vatten AB:s yrkande i andra hand.

Parterna har begärt ersättning för sina rättegångskostnader.

BAKGRUND

Häckla avloppsreningsverk drivs av Åtvidabergs Vatten AB (Åtvidaberg), som är ett kommunalt bolag med ansvar för vatten och avlopp inom Åtvidabergs kommun. Tvisten rör förseningsvite avseende en totalentreprenad som Åtvidaberg har upphandlat för om- och utbyggnad av Häckla avloppsreningsverk.

Malmberg Water AB (Malmberg) har antagits som totalentreprenör för utförande av entreprenaden enligt ett entreprenadkontrakt som ingåtts mellan parterna i juni 2017. Entreprenaden omfattade projektering, anläggningsarbeten och rivning utifrån kontraktshandlingarna, vilka bland annat innefattade det förfrågningsunderlag som angivits vid upphandlingen och där de s.k. administrativa föreskrifterna ingick. Parterna är överens om att standardavtalet ABT 06 gäller för entreprenaden med vissa ändringar och tillägg.

Parterna har avtalat att förseningsvite ska utgå för varje påbörjad arbetsvecka varmed färdigställandet av entreprenaden fördröjts, med ett belopp motsvarande 0,5 procent av kontraktssumman om 81 000 000 kr, dvs. 405 000 kr per vecka såsom framgår av 5 § i entreprenadkontraktet och koden AFD.511 i de administrativa föreskrifterna. Parterna är dock inte överens om huruvida de har avtalat om någon vitessanktionerad färdigställandetidpunkt.

Enligt punkten 4.3 i entreprenadkontraktet, Färdigställandetid, skulle kontraktsarbetena vara färdigställda och tillgängliga för slutbesiktning senast den 7 december 2018. Det angavs vidare att färdigställandetiden skulle justeras med anledning av att upphandlingen dragit ut på tiden samt att entreprenören, dvs. Malmberg, vid det första byggmötet skulle presentera en tidplan som skriftligen skulle godkännas av beställaren, dvs. Åtvidaberg.

För det fall tingsrätten skulle finna att en vitessanktionerad färdigställandetidpunkt föreligger, är det tvistigt om parterna med ändring av ett sådant avtal har avtalat att Åtvidaberg skulle avstå från alla viteskrav i entreprenaden. Avtalet ska enligt det Malmberg har gjort gällande ha ingåtts på ett möte den 11 november 2019. Åtvidaberg har bestritt att något sådant avtal har träffats.

Entreprenaden slutbesiktigades den 18 juni 2020. Vid denna tidpunkt godkändes inte entreprenaden. Åtvidaberg har den 17 juli 2020 hävt entreprenaden. Åtvidaberg har begärt förseningsvite från och med vecka 51 2019 till och med vecka 29 2020.

GRUNDER

Åtvidabergs grunder för talan

Parterna har genom entreprenadkontraktet avtalat att entreprenaden skulle vara färdigställd och tillgänglig för slutbesiktning senast den 7 december 2018. Tidpunkten för färdigställandet av entreprenaden har varit vitessanktionerad.

Parterna har därefter kommit överens om att justera tidpunkten då entreprenaden skulle vara färdigställd till den 15 augusti 2019. Den 15 augusti 2019 har därmed varit den vitessanktionerade färdigställandetiden enligt avtalet. Därefter har parterna kommit överens om att, för det fall Malmberg färdigställde entreprenaden senast vecka 50 år 2019, skulle något vite inte utgå för tiden efter den 15 augusti 2019.

Slutbesiktning av entreprenaden har skett den 18 juni 2020 varvid entreprenaden inte har godkänts. Åtvidaberg har den 17 juli 2020 hävt entreprenadkontraktet. Åtvidaberg har utformat sin begäran om vite på så sätt att vite endast begärs att utgå från vecka 50 år 2019. Åtvidaberg har avtalsenlig rätt till förseningsvite till dagen för hävning. Det är utan betydelse att någon separat handling benämnd kontraktstidplan inte finns.

Åtvidaberg har inte frånfallit sin rätt till förseningsvite. En eventuell överenskommelse som ingåtts mellan parterna den 11 november 2019 har i vart fall inte avsett viteskrav under den tidsperiod som Åtvidaberg nu gör gällande.

Begärd ränta följer av lag. I första hand ska ränta utgå enligt 3 § och 6 § räntelagen, i andra hand enligt 4 § och 6 § räntelagen.

Malmbergs bestridandegrunder

Parterna har inte avtalat om någon vitessanktionerad färdigställandetidpunkt. Parterna har varit överens om att färdigställandetiden som anges i entreprenadkontraktet, den 7 december 2018, inte ska tillämpas.

En förutsättning enligt entreprenadkontraktet för att förseningsvite ska utgå är att det antagits en av Åtvidaberg skriftligen godkänd kontraktstidplan. Det finns inte någon skriftligen godkänd kontraktstidplan. Parterna har inte heller på annat sätt avtalat om någon vitessanktionerad färdigställandetid. Därför saknar Åtvidaberg rätt till vite.

Parterna har under alla förhållanden vid ett möte den 11 november 2019 avtalat att färdigställandet av entreprenaden inte skulle vara förenat med förseningsvite.

Ränta ska utgå enligt 4 § och 6 § räntelagen.

UTVECKLING AV TALAN

Åtvidaberg

Vitessanktionerad tidpunkt för färdigställande och betydelsen av en kontraktstidplan

Häckla avloppsreningsverk drivs av Åtvidaberg med ett tidsbestämt miljötillstånd från Länsstyrelsen, med följden att Åtvidaberg löper risk för vite från Länsstyrelsen om miljökraven inte uppfylls. Miljötillstånd med ref nr 55110432-13 och förlängning med ref nr 551-1934-16 skulle löpa ut den 31 december 2018. Bakgrunden till upphandlingen av entreprenaden var en om- och utbyggnad av anläggningen som planerats utifrån långsiktiga miljömål. Att miljötillståndet skulle löpa ut angavs i de administrativa föreskrifterna.

Under koden AFA.21 i de administrativa föreskrifterna i upphandlingsunderlaget angavs att den nya anläggningen skulle vara injusterad och klar för drift senast den 7 december 2018. Denna tidpunkt angavs även under koden AFD.45 som den tid då kontraktarbetena skulle vara färdigställda och tillgängliga för slutbesiktning. Det är enligt avtalet entreprenören som ansvarar för att entreprenaden avlämnas och som i god tid ska anmäla till beställaren när denne anser att entreprenaden är tillgänglig för slutbesiktning. Enligt ABT 06 7 kap. 12 § tredje stycket ska entreprenaden anses avlämnad vid godkänd slutbesiktning.

Entreprenadkontraktet ingicks den 21 juni 2017. De administrativa föreskrifterna intogs som en del av kontraktshandlingarna. I entreprenadkontraktet punkten 4.3 angavs att entreprenaden skulle vara färdigställd och tillgänglig för slutbesiktning senast den 7 december 2018, med tillägget att färdigställandetiden skulle justeras med anledning av att upphandlingen dragit ut på tiden. Den 7 december 2018 var således den ursprungliga kontraktstiden och i sig en vitessanktionerad färdigställandetid.

Färdigställandetidpunkten var vitessanktionerad enligt entreprenadkontraktet med tillhörande administrativa föreskrifter. Enligt ABT 06 löpte förseningsvite vid försening per automatik utan att det särskilt behövde påtalas. Förseningsvite löpte från den överskridna färdigställandetiden till dess att entreprenaden var färdigställd och godkänd vid slutbesiktning, eller till dess att avtalet hävdades.

Av koden AFD.511 i de administrativa föreskrifterna framgår att beställaren vid försening är berättigad att av entreprenören erhålla vite med ett belopp motsvarande 0,5 procent av kontraktssumman för varje påbörjad arbetsvecka som färdigställandet av entreprenaden blivit fördröjt. Denna bestämmelse gäller enligt kontraktsvillkoren före ABT 06 5 kap. 3 § andra stycket, vilket innebär att vite inte ska jämkas med anledning av eventuellt ibruktagande.

Efter det att entreprenadkontraktet ingicks justerades den vitessanktionerade färdigställandetiden enligt följande.

Parterna kom på det första byggmötet, som hölls den 17 augusti 2017, överens om att beslut om ändring av kontraktstider skulle ske på kontraktsmöte. Malmberg presenterade även vid det tillfället ett första utkast på tidplan.

På det första kontraktsmötet, som hölls den 18 september 2017, diskuterades justering av färdigställandetiden. Det antecknades i protokollet att det först föreslagits att sluttiden skulle vara i juni 2019 med anledning av utdragen upphandling, samt att den föreslagna sluttiden efter diskussion angavs till den 15 augusti 2019. På det andra kontraktsmötet, den 28 september 2017, kom parterna överens om den 15 augusti 2019 som färdigställandetid. Det antecknades att ”Parterna är överens om slutdatum 2019-08-15”. I fråga om tidplan, som skulle tas fram till det andra kontraktsmötet, antecknades enligt protokollet ”Dsn tar fram detta senast till nästa kontraktsmöte 3, 2017-10-17”. Det framgår av protokollet att ”Dsn” var en förkortning avseende Dennis Schön, som tillsammans med andra representerade Malmberg vid kontraktsmötet.

Efter det andra kontraktsmötet fortgick entreprenadarbetet. Den 20 juni 2019 begärde Malmberg i ett epostmeddelande att få mer tid för färdigställandet av entreprenaden. Malmberg bifogade till epostmeddelandet ett utkast över en sluttidplan, vari det angavs att färdigställande inte skulle kunna ske i augusti 2019. I epostmeddelandet angavs bland annat att det var en återkoppling enligt överenskommelse samt att en uppdaterad betalningsplan bifogades med överenskommen ändring, att tidplanen var enkelt ställd men att de kritiska tidpunkterna fanns med och att det gavs luft i slutet för att kunna genomföra arbetet enligt planen. I den bifogade tidplanen angavs datum för slutbesiktning till tisdagen den 15 oktober 2019.

Den 24 juni 2019 svarade en representant för Åtvidaberg på Malmbergs epostmeddelande av den 20 juni 2019 bland annat att entreprenaden enligt kontraktet skulle ha varit färdigställd för slutbesiktning den 7 december 2018, att färdigställandetiden enligt kontraktsmöte angavs till den 15 augusti 2019 på grund av utdragen

upphandlingsprocess och att det nya datumet enligt Malmbergs förslag i epostmeddelandet var den 15 oktober 2019. Till epostmeddelandet angavs att teoretiskt vite vid åtta veckors försening skulle uppgå till 3 240 000 kr. Representant för Malmberg angav, i svar på epostmeddelande till Åtvidaberg den 24 juni 2019, i huvudsak att det var korrekt och att Malmberg ville att Åtvidabergs avsikt i frågan förmedlas snarast möjligt.

Entreprenaden var inte färdigställd den 15 oktober 2019. Den 11 november 2019 hölls ett möte mellan parterna, bland annat för att diskutera entreprenadens färdigställande. Vid detta möte kom parterna överens om visst tilläggsarbete och att vite, om entreprenaden var tillgänglig för slutbesiktning vecka 50 år 2019, inte skulle tas ut för försening fram till den tidpunkten.

Parterna bekräftade efter mötet den 11 november 2019 i kommunikation att avsikten var att slutbesiktning skulle ske vecka 50 2019. Representant för Malmberg meddelade den 19 november 2019 Åtvidaberg att entreprenaden skulle vara klar för slutbesiktning vecka 50 år 2019 och uppgav i ett epostmeddelande att ”Slutbesiktning är som ni alla vet v50, därmed är det dags att leverera slutdokumentation denna veckan”. Även den 28 november 2019 angav Malmberg i ett epostmeddelande ”Enligt ö.k. entreprenaden är redo för slutbesiktning v50”.

Åtvidaberg framförde i november och december 2019 farhågor till Malmberg angående färdigställandetiden. Den 27 november 2019 skrev representant för Åtvidaberg till representant för Malmberg om vad som återstod i entreprenaden och att Åtvidaberg behövde få det bekräftat att Malmberg ansåg sig klara för slutbesiktning. Åtvidaberg skrev ”jag konstaterar att om det inte går att slutbesikta vecka 50 så kommer det inte gå att få till en slutbesiktning under 2019”. Representant för Malmberg svarade då, den 28 november 2019, att ”Det är som du säger nedan flera poster kvar innan entreprenaden är färdigställd. Det mesta kommer att vara klart i tid, men det mesta räcker som bekant inte.” Representant för Åtvidaberg svarade att ”Då tolkar jag det som att planerad slutbesiktning ställs in! Du får påkalla när arbeten är klara för besiktning så kan vi

försöka hitta ett nytt besiktningstillfälle”. Detta bekräftades av representant för Malmberg i epostmeddelande den 6 december 2019.

Med anledning av att anläggningen inte var färdigställd kunde slutbesiktning inte hållas i december 2019.

Under våren 2020 skickade Malmberg underrättelser om att bolaget behövde mer tid för färdigställande. Dessa avslogs av Åtvidaberg. Den 26 mars 2020 hölls ett ombudsmöte varvid vitet påtalades. I protokollet antecknades att en övergripande tidplan för hur entreprenaden skulle färdigställas arbetades fram av Malmberg. Det antecknades vidare ”Vite enligt kontrakt, B informerar om att kontraktet gäller”. Malmberg invände då inte mot att vite skulle utgå, utan kommenterade endast att ”Alla överenskommelser som parterna är eniga i gäller tills parterna är överens att de ska ändras”.

Åtvidaberg översände också den 13 april 2020 en skrivelse där det bland annat framgick att vite utgick för varje förseningsvecka från och med vecka 50 år 2019. Malmberg svarade inte på skrivelsen eller framställde invändningar mot vitet.

Malmberg påkallade sedermera i juni 2020 en slutbesiktning och slutbesiktning bokades till den 18 juni 2020. Anläggningen kunde då inte godkännas utifrån föreliggande fel och inte färdigställda delar. Eftersom slutbesiktningen inte godkändes var entreprenaden inte färdigställd och tillgänglig för slutbesiktning i enlighet med entreprenadkontraktet punkten 4.3. Därför har Åtvidabergs rätt till förseningsvite fortsatt efter denna tidpunkt enligt ABT 06 7 kap. 2 § jämte ABT 06 7 kap. 12 § tredje stycket, fram till dess entreprenaden avlämnats.

Under sommaren 2020 löpte föreskriven säkerhet i form av bankgaranti ut, varpå förnyelse av säkerheten inte inom rimlig tid kom Åtvidaberg till handa. Åtvidaberg hävde den 17 juli 2020 entreprenaden med anledning av väsentlig försening, avsaknad av föreskriven säkerhet samt förväntat uteblivet färdigställande.

Enligt begreppsbestämningen i ABT 06 definieras kontraktstiden som ”i kontraktshandlingarna angiven tid för utförande av kontraktsarbetena eller huvuddel därav” och kontraktsarbetena som ”arbete som enligt kontraktshandlingarna ingår i entreprenörens åtagande”. Av ABT 06 4 kap. 1 § följer att entreprenören ska planera kontraktsarbetena så att de kan färdigställas inom kontraktstiden och presentera en tidsplan avseende detta. Tidplaner syftar till att entreprenören ska planera sina arbeten och kunna redovisa för beställaren hur arbetena fortskrider i förhållande till planeringen samt att arbetena kan vara klara inom avtalad färdigställandetid (jmf. ABT 06 4 kap. 1 §). Enligt ABT 06 4 kap. 2 § ska kontraktsarbetena vara färdigställda och tillgängliga för slutbesiktning eller avlämnade på annat sätt vid kontraktstidens utgång. Begreppen färdigställandetid eller sluttid syftar på kontraktstiden eller en ändrad överenskommen sluttid. Om denna överskrids utgår vite (ABT 06 5 kap. 3 § och AFD.511 i de administrativa föreskrifterna).

Någon handling benämnd kontraktstidsplan har i och för sig inte funnits och det saknas en sådan av Åtvidaberg skriftligen godkänd tidsplan. Detta är dock inte avgörande för att entreprenaden ska anses ha en vitessanktionerad färdigställandetid. Villkoret är uppställt i Åtvidabergs intresse och kan inte åberopas av Malmberg på så sätt som nu gjorts gällande.

Den 15 augusti 2019, dvs. det som angavs som slutdatum i protokollet från det andra kontraktsmötet, utgjorde i första hand efter överenskommelse den vitessanktionerade färdigställandetiden enligt entreprenadkontraktet. Om det inte skulle vara visat att det var så, utgjorde i andra hand den 7 december 2018, dvs. den färdigställandetid som anges i entreprenadkontraktet, vitessanktionerad färdigställandetid.

Åtvidaberg har med anledning av parternas avtal rätt att utkräva vite för den tid Malmberg har varit i dröjsmål. Åtvidaberg har inskränkt sin talan till att avse förseningsvite från vecka 50 år 2019. Förseningsvite ska utgå från och med vecka 51 år 2019 till den tidpunkt då entreprenaden hävdades, sammanlagt motsvarande 31 veckor.

Avtal om frånfällande av viteskrav

Åtvidaberg och Malmberg hade ett möte den 11 november 2019. Vid mötet diskuterades bland annat ett tillkommande arbete med slamhantering. Med anledning av det tillkommande arbetet med slamhantering kom Åtvidaberg och Malmberg överens om att förseningsvite inte skulle tas ut för förseningen i perioden fram till vecka 50 2019. Överenskommelsen avsåg inte annan period.

Överenskommelsen som ingicks avseende slamhantering har varit utanför och fristående från entreprenadkontraktet, vilket angavs i 4 § i avtalet om slamhantering. Det är Malmberg som tagit fram avtalet om slamhantering. Av avtalet om slamhantering framgår ingen koppling till ett avstående från viteskrav gällande huvudentreprenaden och detta var inte heller avsikten. Tilläggsarbetet hade inte så stor betydelse att ett fullständigt frånfällande av vitessanktionering varit påkallat. Värdet av det tillkommande arbetet utgjorde endast utgjort ca 1,4 procent av kontraktssumman.

Åtvidaberg har inte haft möjlighet att gynna enskild genom att frångå avtal om färdigställandetid och därtill kopplad vitesreglering med hänsyn till upphandlings- och kommunalrättsliga principer.

Åtvidaberg har inte underförstått eller genom någon form av konkludent agerande gett Malmberg någon befogad anledning att, i strid med parternas avtal, utgå ifrån att vite enligt avtal från vecka 50 år 2019 skulle frånfällas.

Det erkänns att Åtvidaberg mottog epostmeddelandet från Torbjörn Hansson vid Malmberg den 18 november 2019. Åtvidaberg förstod inte innebörden av epostmeddelandet. Det besvarades inte. Malmberg har bevisbördan för att ett avtal med den innebörd som Malmberg gör gällande har ingåtts.

Malmbergs agerade vidare som om att Malmberg inte heller ansåg att något sådant avtal träffats. Malmberg skickade under våren 2020 underrättelser om hinder till Åtvidaberg och begärde tidsförlängning enligt koden AFD.46 i de administrativa föreskrifterna. Detta visar att Malmberg själva ansåg sig ha överskridit överenskommen färdigställandetid och ansåg sig ha behov av mer tid till undvikande av förseningsvite.

Malmberg

Vitessanktionerad tidpunkt för färdigställande och betydelsen av en kontraktstidsplan

I entreprenadkontraktet punkten 4.3 anges att kontraktsarbetena ska vara färdigställda och tillgängliga för slutbesiktning senast den 7 december 2018 med reservation för att färdigställandetiden kommer att justeras utifrån att upphandlingen dragit ut på tiden. Enligt punkten 4.3 ska Malmberg vidare ta fram en kontraktstidsplan som skriftligen ska godkännas av Åtvidaberg vid det första byggmötet. Den 7 december 2018 har inte utgjort en vitessanktionerad färdigställandetid.

Åtvidabergs rätt till vite förutsätter att parterna har avtalat om en särskilt upprättad kontraktstidsplan med iakttagande av det föreskrivna formkravet enligt ovan. Det har parterna inte gjort. Inte heller något annat datum än den 7 december 2018 har utgjort en vitessanktionerad färdigställandetid.

Protokollet från startmötet, dvs. Byggmöte 1, som hölls den 17 augusti 2017 innehåller inte någon överenskommelse om att slutbesiktning ska genomföras den 15 augusti 2019. I protokollet från detta möte angavs att det redogjordes för hur Malmberg planerat att utföra entreprenaden och att Dsn (Dennis Schön, representant för Malmberg) kort redogjorde för ett första utkast till tidplan. Vidare har parterna avtalat att beslut om ändring av kontraktstider ska ske på kontraktsmöte.

Vid det första kontraktsmötet, som hölls den 18 september 2017, diskuterades en tidplan och det antecknades att denna skulle uppdateras utifrån sluttid när ett fastställt datum

fanns. Vid det andra kontraktsmötet den 28 september 2017 enades parterna om att den 15 augusti 2019 var slutdatum. Att den 15 augusti 2019 angavs som slutdatum innebar inte att slutbesiktning skulle ske då eller att detta datum var en vitessanktionerad färdigställandetid. Att det inte var avsikten stöds vidare av att det vid det mötet även antecknades att Malmberg senast till nästa kontraktsmöte, den 17 oktober 2017, skulle ta fram en tidplan. Utan en tidplan är det inte möjligt att ta ställning till när en entreprenad kan vara färdigställd och tillgänglig för slutbesiktning.

På det tredje och sista kontraktsmötet, som ägde rum den 26 oktober 2017, antecknades att Malmberg hade skickat ut ett första utkast till tidplan. Frågan om tidplan har därefter varit uppe på efterföljande byggmöten och senare produktionsmöten. I dessa protokoll förekommer inte någon uppgift om att det finns en av Åtvidaberg skriftligen godkänd tidplan. Parterna har även fortsatt planeringen av entreprenaden utan den föreskrivna av Åtvidaberg godkända kontraktstidplanen. Vitessanktionerad sluttid har därför saknats.

I ett epostmeddelande från Malmberg till Åtvidaberg den 20 juni 2019 bifogades en betalningsplan och en slutskedesplan. I slutskedesplanen angavs slutbesiktning tisdagen den 15 oktober 2019. I betalningsplanen som bifogades epostmeddelandet angavs i förhållande till uppgiften ”Efter godkänd slutbesiktning” datumet ”Planerad 201911”. I ett epostmeddelande från Malmberg till Åtvidaberg den 28 november 2019 angav Torbjörn Hansson att ”Entreprenaden är redo för slutbesiktning v50.” Innehållet i dessa epostmeddelanden utgör inte någon överenskommelse om en särskilt fastställd färdigställandetidpunkt.

Den 6 december 2019 meddelade Malmberg, i ett epostmeddelande, att det inte var meningsfullt att genomföra slutbesiktningen under vecka 50. Meddelandet föranledde inte Åtvidaberg att invända mot att Malmberg försköt slutbesiktningen eller framställa krav på vite.

Åtvidaberg har formlöst godkänt ändrade tidplaner först till den 15 oktober 2019, därefter till vecka 50 år 2019. Dessa datum har inte beslutats på något kontraktsmöte

och bekräftades därför inte på det i entreprenadkontraktet p. 4.3 föreskrivna sättet. Datumen har därmed varit utan vitessanktionering.

Någon rätt till vite finns mot ovan bakgrund inte.

Åtvidaberg har under alla förhållanden frånfallit rätten till vite

Om parterna har avtalat om att entreprenaden, vid äventyr av vite, skulle vara färdigställd senast vid ett visst datum har parterna under alla förhållanden, med ändring av ett sådant avtal, avtalat om att Åtvidaberg frånfallit sin rätt till förseningsvite. Något vite ska därför även i sådant fall inte utgå.

Avtal om frånfallande av vite ingicks den 11 november 2019 då parterna sammanträffade på Malmbergs kontor i Yngsjö. Vid mötet ingick parterna ett skriftligt avtal om tilläggssarbete rörande projektering, framtagning av ”budgetpris” och lösningsförslag av ombyggnation av slambehandling i verket. Vid sidan om det skriftliga avtalet ingick parterna två muntliga överenskommelser, dels att Åtvidaberg avropade den del av ombyggnationen av slambehandlingen som omfattade en centrifug, samt montage och installation av centrifugen, dels att så skedde mot att Åtvidaberg frånföll rätt till vite vid försenat färdigställande av entreprenaden.

Tilläggssarbetet som parterna avtalade om vid mötet var omfattande och inte möjligt för Malmberg att slutföra under år 2019. Åtvidabergs slutliga kostnad för centrifugen med tillhörande montage och installation blev 1 264 402 kr, vilket motsvarar 18 procent av den sammanlagda kostnaden för samtliga tilläggssarbeten i entreprenaden. En förutsättning för att Malmberg kunde åta sig det tillkommande arbetet med slamhanteringen och centrifugen var därför att Malmberg skulle få erforderlig tid till förfogande, vilket var bakgrunden till att Malmberg krävde att Åtvidaberg frånföll rätten till vite vid försenat färdigställande för det fall tilläggssarbetet skulle genomföras.

Innehållet av det muntliga avtalet bekräftades efter mötet då Torbjörn Hansson vid Malmberg den 18 november 2019 skickade ett epostmeddelande till Åtvidaberg och påminde om avropet av centrifugen och den överenskommelse i fråga om vitet som parterna träffade vid mötet den 11 november 2019. Epostmeddelandet skickades från Torbjörn Hansson till Johan Gustafsson, Nils-Göran Olofsson och Erik Malmberg den 18 november 2019. Rubriken var ”möte v46”. I meddelandet skrev Torbjörn Hansson ”Tack för ett trevligt möte i förra veckan, kul att ni kunde besöka oss!”. Vidare skrev han att ”avtalet för slamätan blev skriftligt av men vi gjorde inget skriftligt varken på avropet av centrifug, samt montage och installation av densamma, eller att vitesfrågan stängs, och inget vite längre kan utfalla i entreprenaden avseende från er till oss. Kan vi på något sätt sätta detta på pränt, t.ex. genom att bekräfta detta mail att ni instämmer i vad som överenskommit i mötet (11/11 hos Malmberg)?”.

Åtvidaberg, genom Johan Gustafsson och Nils-Götan Olofsson, besvarade inte epostmeddelandet. Därför godkände Åtvidaberg genom konkludent handlande att ett avtal ingicks den 11 november 2019 med det innehåll som Torbjörn Hansson bekräftade i epostmeddelandet, dvs. att Åtvidaberg fränföll sig all rätt till förseningsvite. Avtalet om fränfallandet av vitet var inte begränsat till vecka 50 år 2019.

Åtvidaberg gjorde gällande vite först vid ombudsmötet den 26 mars 2020. När så gjordes erinrade Malmberg Åtvidaberg om överenskommelsen av den 11 november 2019, dvs. att Åtvidaberg fränfallit sin rätt till vite. Att Malmberg åberopade överenskommelsen den 11 november 2019 om att färdigställandet av entreprenaden inte skulle vara förenat med vite framgår av kommentaren till protokollet från ombudsmötet den 26 mars 2020. I kommentar till punkten 4.1 med rubrik ”Vite enligt kontrakt” och anteckning ”B informerar om att kontraktet gäller” har Malmberg skrivit kommentaren att ”Alla överenskommelser parterna är eniga i gäller tills parterna är överens att de ska ändras”.

Malmberg invände även mot Åtvidabergs viteskrav dels den 20 april 2020, dels den 6 maj 2020 och åberopade då överenskommelsen vid mötet den 11 november 2019.

Närmare om beräkning av ränta

Förseningsvitet har inte på förhand varit bestämt på så sätt att ränta ska utgå i enlighet med Åtvidabergs talan i första hand. Det saknas stöd i parternas avtal för det sätt på vilket Åtvidaberg yrkar ränta i första hand. Åtvidaberg har därför endast rätt till ränta beräknad enligt 4 och 6 §§ räntelagen. Med sådan tillämpning ska ränta beräknas enligt Åtvidabergs yrkande om ränta i andra hand.

BEVISNING

Åtvidaberg har åberopat förhör under sanningsförsäkran med Johan Gustafsson och vittnesförhör med Nils-Göran Olofsson.

Malmberg har åberopat förhör under sanningsförsäkran med Erik Malmberg och vittnesförhör med Torbjörn Hansson.

DOMSKÄL

Vitessanktionerad färdigställandetidpunkt

Entreprenadkontraktet och de administrativa föreskrifterna gäller enligt parternas avtal före ABT 06, med följden att avvikande bestämmelser i dessa handlingar ska tillämpas istället för motsvarande regleringar i ABT 06. Om det i kontraktshandlingarna förekommer mot varandra stridande uppgifter gäller vidare, enligt parternas avtal, entreprenadkontraktet före de administrativa föreskrifterna om inte omständigheterna uppenbarligen föranleder något annat.

Det är således främst entreprenadkontraktets innehåll, och det som framkommit avseende parternas avsikt med den reglering som gjorts i detta, som är relevant för att bedöma om parterna har avtalat att Åtvidaberg har rätt till förseningsvite i förhållande till någon reglerad tidpunkt.

Enligt praxis ska, vid tolkning av en tvistig reglering i ett entreprenadavtal, avtalet ses som en sammanhängande helhet och tolkningen ske i ljuset av övriga avtalsbestämmelser med beaktande av entreprenadavtals speciella drag (jfr NJA 1990 s. 24 och NJA 2013 s. 271). I sista hand ska en mer övergripande rimlighetsbedömning göras (jfr NJA 2014 s. 960).

Åtvidaberg har bevisbördan för att en vitessanktionerad färdigställandetidpunkt bestämts.

Malmberg har gjort gällande att Åtvidabergs rätt till vite förutsätter att parterna har antagit en särskilt upprättad kontraktstidplan med iakttagande av ett formkrav i entreprenadkontraktet punkten 4.3, dvs. att en förutsättning för att en avtalad vitesanktionerad färdigställandetidpunkt föreligger är att Malmberg tagit fram en kontraktstidplan som skriftligen godkänts av Åtvidaberg vid det första byggmötet. Detta har inte skett.

Entreprenadkontraktet föreskriver att vite ska utgå för det fall färdigställandetidpunkten överskridits. Utifrån det som framkommit måste avtalet förstås på så sätt att den 7 december 2018 bestämts som en vitessanktionerad färdigställandetidpunkt, men att parternas avsikt i och för sig varit att denna skulle justeras utifrån en kommande tidplan som Malmberg skulle ta fram och Åtvidaberg skulle godkänna. Parternas avsikt med avtalet kan alltså inte ha varit att brister vid uppfyllandet av ett formkrav skulle få konsekvensen att vitesregleringen bortföll. Utan denna tolkning skulle skrivningen att entreprenaden skulle vara färdigställd den 7 december 2018 helt sakna mening samt Malmberg sakna förpliktelse att färdigställa entreprenaden vid en bestämd tidpunkt vilket framstår som orimligt. Åtvidaberg har därmed visat att parterna ursprungligen avtalat den 7 december 2018 som färdigställandetidpunkt förenad med vite.

Tingsrätten tar här efter ställning till frågan om färdigställandetidpunkten har justerats i enlighet med det som Åtvidaberg gjort gällande i målet, dvs. att den 15 augusti 2019 antagits som justerad färdigställandetidpunkt.

Parterna är överens om att ändring av kontraktstider, dvs. den tid inom vilken kontraktsarbetena eller huvuddelen av dem ska utföras (jfr begreppsdefinitionen i ABT 06), skulle ske genom beslut på kontraktsmöten. I protokoll från det andra kontraktsmötet framgår att parterna vid detta möte har kommit överens om slutdatum den 15 augusti 2019. Denna skrivelse kan inte tolkas på annat sätt än att det är entreprenadens färdigställandetid som avses. Parterna har således vid detta möte beslutat om en justerad färdigställandetid den 15 augusti 2019. Att Malmberg i och för sig, ostridigt, inte vid detta möte tagit fram någon separat upprättad tidplan som godkänts av Åtvidaberg medför ingen annan bedömning. Den 15 augusti 2019 har således varit den vitessanktionerade färdigställandetidpunkten enligt avtalet.

Avtal om frånfällande av viteskrav

Efter den 15 augusti 2019 planerades slutbesiktning till vecka 50 år 2019. Det är från denna tidpunkt Åtvidaberg begär vite.

Frågan om vite togs ostridigt upp på mötet den 11 november 2019. De personer som deltog vid mötet den 11 november 2019 var Erik Malmberg och Torbjörn Hansson från Malmberg samt Johan Gustafsson och Nils-Göran Olofsson från Åtvidaberg. Malmberg har gjort gällande att parterna vid detta möte har avtalat om att Åtvidaberg frånföll all rätt till förseningsvite i entreprenaden, medan Åtvidaberg å sin sida har gjort gällande att parterna visserligen har avtalat om frånfällande av vite, men att det avsåg perioden den 15 augusti 2019 till vecka 50 år 2019, dvs. utanför den yrkade perioden.

Det är Malmberg som har bevisbördan för att ett avtal om frånfällande av viteskrav har träffats den 11 november 2019 med det innehåll som Malmberg gjort gällande. Det epostmeddelande som Torbjörn Hansson efter mötet, den 18 november 2019, ostridigt

har tillställt Åtvidaberg, och som inte besvarats, medför ingen annan bedömning av bevisbördans placering (jfr. NJA 2006 s. 638).

Till stöd för att ett avtal har träffats med den innebörd som Malmberg gjort gällande har Malmberg åberopat muntlig bevisning, förhör med Erik Malmberg och Torbjörn Hansson. Åtvidaberg har, till stöd för att ett sådant avtal om frånfallande av förseningsvite inte har träffats, åberopat förhör med Johan Gustafsson och Nils-Göran Olofsson. Därutöver har parterna gjort gällande vissa handlingar, som lagts fram sakframställningsvis.

Johan Gustafsson har beträffande bakgrunden till mötet bland annat uppgett att det under sommaren 2019 hade uppkommit ett antal frågor kopplade till entreprenaden och behov av ytterligare åtgärder, samt att parterna redan före den 15 oktober 2019 hade bokat in mötet den 11 november 2019. Han har i övrigt uppgett bland annat följande. På mötet diskuterades frågan om vite, entreprenadens färdigställande och behov av ett större tilläggsarbete. Han ställde avseende vite en rak fråga till Torbjörn Hansson om Malmberg skulle komma att vara klara till v. 50 år 2019. Han sade i samband med det ”ifall ni [Malmberg] är klara v. 50 så kommer vi [Åtvidaberg] inte att utkräva vite mellan augusti 2019 och v. 50” eller liknande. Det fanns ingen diskussion angående vite efter v. 50 och om det hade varit det hade han behövt lyfta frågan med styrelsen i bolaget.

Erik Malmberg har å sin sida berättat att han inte varit delaktig i entreprenaden som sådan men att han under hösten 2019 deltog i diskussionerna avseende det tillkommande arbetet med slamhantering. Det hade uppkommit en fråga om Malmberg skulle ta sig an visst större tillkommande arbete. Det var för honom helt oacceptabelt att ta sig an uppdraget utan att samtidigt diskutera vitesfrågan. Hans uppfattning är att Malmberg och Åtvidaberg var överens om att något vite överhuvudtaget inte skulle utgå i entreprenaden om Malmberg åtog sig det tillkommande arbetet, vilket Malmberg gjorde. För honom är det otänkbart att Åtvidaberg endast skulle ha frånfallit vite till vecka 50 år 2019.

Nils-Göran Olofsson har uppgett bl.a. följande. Han hade under sommaren skrivit epostmeddelandet till Torbjörn Hansson om vitet och vad ett färdigställande den 15

oktober 2019 innebar i fråga om detta. Eftersom ett tillstånd att bedriva verksamheten löpte ut i september 2019 var det viktigt att färdigställa entreprenaden. Malmberg var inte klara till den 15 oktober 2019. Det fanns efter den 15 oktober 2019 ingen tidplan inför färdigställandet. Dessutom hade centrifugen som var en del av slamhanteringen gått sönder. Mötet kom därför att handla om den. Därtill var han och Johan Gustafsson angelägna om när Malmberg skulle bli färdiga. På mötet kom de överens om ett vitesavstående mellan den 15 augusti 2019 och vecka 50 år 2019, vilket han antecknade i sina minnesanteckningar från mötet, som getts in till tingsrätten. Det har inte avtalats om något annat vitesavstående. Vite har hela tiden varit med i förfrågningsunderlaget och kontraktet. Han förstår inte hur Malmberg skulle ha kunnat uppfatta det som att Åtvidaberg helt frånföll sin rätt till vite.

Torbjörn Hansson har uppgett att parterna på mötet ingick det muntliga avtal som Malmberg gjort gällande i målet. Ett villkor för att Malmberg skulle åta sig det tillkommande arbetet som diskuterades på mötet var att Åtvidaberg frånföll sin rätt till vite i entreprenaden. Han hade hoppats på att få skriftlig återkoppling från Åtvidaberg efter mötet, men när han inte fick det så skrev han epostmeddelandet, den 18 november 2019, till de som närvarade vid mötet. Syftet var att bekräfta överenskommelsen skriftligen. När han skrev att vitesfrågan skulle stängas menade han allt vite.

De som närvarade vid mötet har, som framgått ovan, uppgett sig vara av olika uppfattning om vad som överenskommit vid detta. För att Malmberg under dessa förhållanden ska anses ha visat att Åtvidaberg frånfällit rätten till vite krävs det att detta styrks av de skriftliga handlingarna som lagts fram i målet.

Genom den skriftliga kommunikation som presenterats framgår att parterna vid tidpunkten för mötet den 11 november 2019 planerade för slutbesiktning av entreprenaden under vecka 50 år 2019 och att det inte varit tal om ytterligare dröjsmål efter den tidpunkten. I fråga om det tilläggsarbete som hänvisats till har, såvitt framkommit, parterna varit överens om att detta arbete skulle besiktas separat, varför det alltså inte har haft en påverkan på huvudentreprenadens färdigställandetid i övrigt.

Johan Gustafsson och Nils-Göran Olofsson har uppgett att de, vid mottagandet av epostmeddelandet, inte uppfattade att meddelandet hade en sådan innebörd som Malmberg nu gör gällande. Inte heller måste meddelandet i sig anses ha denna betydelse.

Beträffande den kommentar som framgår av protokollet ifrån ombudsmöte som hölls den 26 mars 2020 konstaterar tingsrätten att det inte antecknats att Malmberg specifikt invänt mot det viteskrav som angetts med hänvisning till ett eventuellt avtal den 11 november 2019. Den kommunikation som förevarit mellan parterna tyder snarare på att Malmberg varit medvetet om att Malmberg var i vitessanktionerat dröjsmål.

Vid en sammantagen bedömning av de skriftliga handlingar som lagts fram jämte åberopade förhör har således Malmberg inte visat att Åtvidaberg avsagt sig sin rätt till förseningsvite efter vecka 50 år 2019.

Detta innebär att Åtvidabergs yrkande om vite i målet ska bifallas.

Rätten till ränta

Åtvidaberg har i första hand gjort gällande att ränta ska utgå enligt 3 och 6 §§ räntelagen enligt avtal, från och med varje förseningsvecka till dess betalning sker.

Enligt 3 § räntelagen utgår ränta på fordring från förfallodagen avseende en fordran vars förfallodag är bestämd i förväg och betalningstiden försittes. Bestämmelsen är tillämplig då förfallodagen antingen är absolut eller inträffar vid en tidpunkt som är relativ i förhållande till exempelvis viss tid efter uppsägning eller inträffad av annan särskild händelse. När en skuld på grund av avtal eller uttrycklig bestämmelse ska fullgöras vid anfordran, är förfallodagen inte att betrakta som bestämd i lagens mening (jfr prop. 1975:102 s. 117).

Även om parterna visserligen har avtalat om en vitessanktionerad färdigställande-tidpunkt och vidare synes vara överens om att vite i sådant fall ska löpa utan särskild

anmodan (jfr ABT 06 5 kap. 3 §), är en fordran avseende förseningsvite inte en sådan på förhand bestämd fordran att ränta med stöd av 3 § räntelagen ska utgå från varje förseningsvecka. Åtvidaberg har t.ex. inte framställt krav på vite förrän i samband med ombudsmöte den 26 mars 2020. Det är först då som det klargjordes mellan parterna att Åtvidaberg påkallade sin rätt till vite (jfr 4 § tredje stycket räntelagen). Eftersom parternas avtal inte inneburit att det funnits en sådan bestämd förfallodag som avses i 3 § räntelagen ska begäran i denna del därför avslås.

Åtvidabergs yrkande om ränta enligt andrahandsyrkandet har vitsordats av Malmberg. Därmed ska ränta utgå enligt 4 § och 6 § räntelagen på ett belopp om 11 745 000 kr från 7 augusti 2020 till och med den 3 september 2020 samt på ett belopp om 12 555 000 kr från den 3 september 2020 till dess betalning sker.

Rättegångskostnad

Eftersom Malmberg tappat målet ska Malmberg ersätta Åtvidaberg dess rättegångskostnad.

Enligt 18 kap. 8 § rättegångsbalken ska rätten till ersättning fullt ut motsvara kostnaden för rättegångens förberedande och talans utförande jämte arvode till ombud, såvitt kostnaden skäligen varit påkallad för tillvaratagande av partens rätt.

Tingsrätten ifrågasätter inte att Åtvidabergs ombud har lagt ner det arbete som det yrkas ersättning för. Med hänsyn till målets omfattning och komplexitet, uppgår dock skäligen ersättning för ombudsarvode till ett lägre belopp än det som har yrkats. Sammantaget bedömer tingsrätten att skäligen ersättning för rättegångskostnad uppgår till 600 000 kr (inkluderande ersättning för ansökningsavgift).

ÖVERKLAGANDEANVISNING, se bilaga

Överklagande senast den 29 april 2022 ställs till Göta hovrätt.

Gunilla Robertsson

Henrik Ibold

Victoria Lindqvist

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandet har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.